

© UNICEF/UN0152704/Bell

EVALUAREA PROGRAMULUI DE ȚARĂ UNICEF MOLDOVA 2018-2022

Sumar executiv

Acest raport prezintă constatările, concluziile, experiențele acumulate și recomandările evaluării Programului de țară (PȚ) al UNICEF Moldova pentru perioada ianuarie 2018 – iunie 2021. Evaluarea este parte a Programului multinațional de evaluare comandat de Biroul Regional al UNICEF pentru Europa și Asia Centrală și care acoperă programele UNICEF din Bulgaria, Kârgâzstan, Moldova și Ucraina. În document se examinează activitățile UNICEF în Moldova în cadrul celor două Rezultate principale ale sale – Servicii echitabile pentru copii și Schimbări sociale pentru drepturile copiilor – pentru a evalua impactul, relevanța și coerența PȚ și activitatea Biroului de țară (BȚ) cu partenerii săi. Evaluarea își propune să sprijine procesul de planificare pentru următoarea perioadă de programare.

Prezentarea generală a Programului de țară 2018 - 2022

Impactul planificat al PȚ UNICEF Moldova este ca toți copiii din Moldova, în special cei mai vulnerabili, să se bucure de drepturile lor la educație, sănătate, un nivel de trai adecvat și să fie incluși într-un mediu legal prietenos copiilor, să fie protejați de abandon, neglijență, discriminare, exploatare și violență. Structura rezultatelor PȚ constă din cele două rezultate susținute de nouă produse. Realizarea simultană a ambelor rezultate este o condiție prealabilă pentru progrese substanțiale în ceea ce privește abordarea lipsurilor cheie ale copiilor și susținerea realizării drepturilor copilului.

Rezultatul 1 se axează pe realizarea unor sisteme și servicii echitabile și în interesul copiilor, prin intermediul a cinci produse :

prevenirea separării de familie, discriminării și violenței împotriva copilului

instituirea procedurilor și practicilor în sistemul de drept care să protejeze și să reintegreze copiii în contact cu legea

pregătirea școlilor și grădinițelor pentru înmatricularea celor mai vulnerabili copii și consolidarea capacităților acestora

servicii medicale calitative pentru mamă, copil și adolescent

și un sistem echitabil de protecție socială.

Rezultatul 2 se axează pe schimbarea socială pentru drepturile copilului prin intermediul a patru produse:

îmbunătățirea capacităților și abilităților factorilor responsabili

implicarea îngrijitorilor în vederea realizării drepturilor copilului

creșterea gradului de implicare și participare a adolescenților

susținerea incluziunii sociale a celor mai vulnerabile grupuri de copii¹ care necesită acțiuni concertate și durabile din partea tuturor sistemelor și factorilor responsabili în ceea ce privește asigurarea realizării tuturor drepturilor copilului.

¹ Copiii cu dizabilități, copiii de etnie romă, copiii lăsați acasă de părinții migranți, copiii din familiile sărace și cei care trăiesc în cele mai sărace regiuni ale țării.

Adițional, în 2020, PȚ a adăugat mai multe produse și activități planificate drept răspuns la pandemia de COVID-19, asigurând o reacție rapidă și sensibilă la necesitățile emergente și urgente ale copiilor.

Scopul evaluării și audiența

Scopul evaluării este de a spori responsabilitatea UNICEF în raport cu părțile interesate la nivel național, prin evaluarea contribuției UNICEF la rezultatele ce vizează copii, în special pentru cei mai vulnerabili. Evaluarea urmărește să susțină elaborarea următorului Document al Programului de țară (DPT) prin conștientizarea și evaluarea implementării strategiilor de schimbare aplicate și trasarea concluziilor din activități și rezultate pentru a utiliza la maxim resursele UNICEF și avantajele comparative în viitor. Această evaluare strategică acoperă PȚ în întregime, completează evaluările sectoriale și studiile de specialitate efectuate în ultimii cinci ani.

Principalii utilizatori ai acestei evaluări urmează să fie birourile regionale și de țară ale UNICEF. În rândul utilizatorilor secundari se înscrie Guvernul Republicii, agențiile ONU, partenerii de dezvoltare care desfășoară programe în Moldova și organizațiile societății civile (ONG-uri).

Contextul evaluării

Republica Moldova, una dintre cele mai sărace țări din Europa, s-a confruntat cu o criză politică de lungă durată, care a implicat perindarea mai multor guverne în ultimii trei ani, precum și proteste de amploare. Potrivit evaluărilor rapoartelor anuale ale BȚ UNICEF, această situație politică a afectat procesul de elaborare și implementare a diferitelor politici și strategii, inclusiv Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”. Instabilitatea politică s-a transpus într-o instabilitate a instituțiilor-cheie responsabile pentru bunăstarea copiilor. Suplimentar, structura teritorial-administrativă fragmentată a țării și procesul incomplet de descentralizare continuă să rezultate într-o capacitate foarte scăzută a administrațiilor locale de a investi în dezvoltarea socială și, în consecință, de a asigura prestarea adecvată a serviciilor sociale la nivel local.

Un număr mare de copii din grupurile vulnerabile rămân în situații de risc din cauza sărăciei copiilor, calității proaste a educației și serviciilor de sănătate și a eficacității limitate sau a absenței mecanismelor de cooperare inter-sectorială și interinstituțională.

Metodologia evaluării

Termenii de referință au propus o abordare bazată pe teorie, bazată pe Teoria Schimbării (TS) a PȚ, dezvoltată de BȚ UNICEF în Moldova. Întrebările de evaluare au fost structurate în conformitate cu criteriile de relevanță, coerență și impact definite de CAD OCDE.² Relevanța vizează măsura în care programele răspund nevoilor beneficiarilor săi, coerența se referă la compatibilitatea și complementaritatea activității UNICEF în Moldova cu alte programe și intervențiile altor instituții și organizații, iar impactul se referă la schimbările la nivel înalt și pe termen lung generate de program la scară locală și națională. S-a recurs la o evaluare aprofundată a impactului pentru trei domenii selectate – educația incluzivă; justiția juvenilă; implicarea tinerilor (inclusiv servicii de sănătate prietenoase tinerilor) – pentru a oferi lecții învățate despre practicile și strategiile UNICEF în vederea realizării impactului asupra copiilor la scară largă. Alte metode de evaluare utilizate includ o analiză a părților interesate și o analiză a rețelei sociale.

Metodele de colectare a datelor au fost calitative în mod special, inclusiv o analiză amplă a documentelor și consultarea a 31 de informatori-cheie, intervievați la Chișinău și în raioane. Informatorii-cheie au inclus intervievați de la UNICEF, autorități publice de diferite niveluri, agenții ONU, alte agenții de dezvoltare și OSC-uri. Alte metode utilizate pentru evaluare includ o analiză a părților interesate și o analiză a rețelelor sociale.

Metodologia de evaluare a luat în calcul pe deplin considerentele etice și obligațiile evaluatorilor. Răspunșurilor le-a fost garantată confidențialitatea, măsurile de protecție de rigoare pentru toți participanții la interviurile de grup, inclusiv tinerilor. Drepturile copilului, echitatea și genul au fost aspecte-cheie pe parcursul evaluării.

² Comitetul de asistență pentru dezvoltare a Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică.

Principalele constatări

Relevanță

UNICEF își elaborează programul în baza dovezilor extinse și experiențelor acumulate atât din implementarea intervențiilor anterioare, cât și din evaluările și studiile de nevoi efectuate în domeniul de aplicare al actualului PȚ. Având la bază prioritățile PȚ și analiza contextului, UNICEF și-a propus să ajungă la toți copiii de toate vârstele din Moldova atât în faza de planificare, cât și în faza de implementare a programului. Ajustarea PȚ la necesitățile copiilor și la prioritățile naționale continuă să fie asigurată prin sprijinul acordat de către UNICEF Moldova pentru ca Guvernul să îmbunătățească statisticile naționale și planificarea strategică în ceea ce privește drepturile și bunăstarea copiilor.

PȚ și activitățile sale conexe au abordat nevoile celor mai vulnerabile grupuri de copii. Aceste grupuri sunt următoarele: copiii victime ale violenței, neglijării și exploatării (în special din Chișinău și zona metropolitană³), copiii cu nevoi educaționale speciale și cei cu dizabilități, copiii instituționalizați în instituții rezidențiale, copiii aflați în conflict cu legea sau cei incluși în programe de probațiune, adolescentele însărcinate și proaspete mămici, femeilor însărcinate și copiii care trăiesc cu HIV/SIDA, adolescenții cei mai expuși la riscuri și mai vulnerabili și copiii care provin din familiile sărace.

UNICEF a continuat să abordeze nevoile copiilor din Moldova în procesul de implementare a PȚ în 2020 și 2021, când accentul s-a mutat parțial pe înțelegerea și reacția la impactul pandemiei COVID-19. Ca răspuns la provocările COVID-19 și efectelor pandemiei, UNICEF Moldova a acționat rapid pentru a sprijini Guvernul în ceea ce privește garantarea securității de bază angajaților din prima linie. Din moment ce pandemia a impus o schimbare de strategie de la advocacy la furnizarea de servicii și echipamente, UNICEF și-a mobilizat activitățile de advocacy și consolidare a capacităților pentru a garanta un răspuns eficient și durabil din partea responsabililor-cheie. Respectiv, au fost implementate și activități specifice de asistență tehnică și de consolidare a capacităților în domenii precum protecția copilului, educația, sănătatea, imunizarea și dezvoltării preșcolarelor.

Echitatea și egalitatea în bază de gen sunt luate în considerare în cadrul DPT, deși, documentul nu a inclus rezultate specifice legate de aceste aspecte. UNICEF Moldova a efectuat o analiză de gen pentru fiecare domeniu al activității sale, iar genul a fost integrat în mai multe domenii, în special- sănătate și tineret. Mai puțină integrare a egalității de gen este identificată la capitolul protecția copilului, justiția juvenilă, educația incluzivă și protecția socială. Totuși, per ansamblu, egalitatea de gen a fost inclusă suficient la planificarea și implementarea PȚ, însă, caracterul complex inter-sectorial sau discriminarea și inegalitățile agravate sunt abordate limitat deocamdată.

Coerență

UNICEF Moldova a utilizat cu succes avantajele sale comparative pentru ca să lucreze, spre exemplu, eficient cu o serie de parteneri diferiți. Acestea vizează expertiza sa, focalizarea strategică și capacitatea de a stabili și menține parteneriate eficiente cu Guvernul Republicii Moldova, alte instituții publice cheie la nivel central și local (cum ar fi Avocatul Poporului pentru drepturile copilului), alte agenții ONU și parteneri de dezvoltare și OSC-uri. UNICEF Moldova a creat o rețea puternică de sprijin pentru activități de advocacy și comunicare în vederea dezvoltării și consolidării sistemului.

³ Municipiul Chișinău reprezintă aproximativ un sfert din populația Moldovei.

UNICEF Moldova susține opt tipuri principale de parteneriate:

- cu Guvernul Republicii Moldova și ministerele de profil
- cu autoritățile publice locale pentru modelarea și implementarea proiectelor-pilot (mai mult pe parcursul actualului PTJ decât în perioada programului anterior)
- cu parteneri de implementare pentru a oferi servicii și asistență tehnică pentru instituțiile esențiale
- un parteneriat la nivel național pentru drepturile copilului, prin acordarea suportului pentru Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului
- cu instituțiile publice care au un rol tehnic important în eficientizarea sistemelor și serviciilor dedicate copiilor (Biroul Național de Statistică, Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică, Inspectoratul Național de Probațiune)
- cu OSC-urile pentru o activitate de advocacy mai eficientă
- cu agențiile ONU și organizațiile internaționale și cele de dezvoltare.

Impact

În majoritatea domeniilor în care activează UNICEF Moldova, dovezile existente indică asupra unui progres important în realizarea drepturilor copilului în țară, care a fost susținut de UNICEF.

UNICEF a contribuit la următoarele rezultate importante pentru copii:

Au fost înregistrate rezultate mai limitate, dar totuși pozitive, în ceea ce privește optimizarea legislației și practicii juridice privind copiii aflați în contact și în conflict cu legea, precum și procentul de îngrijitori care acceptă copiii cu dizabilități în grădinițele și școlile obișnuite.

Cu toate acestea, în multe sectoare, normele sociale nu sunt deocamdată favorabile drepturilor copilului. Acest lucru poate fi sesizat în contextul incluziunii copiilor cu dizabilități în învățământul general sau al reintegrării tinerilor în conflict cu legea, unde atitudinile profesioniștilor și a societății rămân în detrimentul schimbării sistemice. Totodată, pandemia COVID-19 a generat noi riscuri în raport cu dezvoltarea durabilă.

Diferențele dintre copii și nevoile celor mai marginalizați dintre ei au fost, în mare măsură, luate în considerare în toate activitățile PT și ei au fost principalii beneficiari ai majorității rezultatelor specificate mai sus. Cu toate acestea, rămân neacoperite trei grupuri de copii vulnerabili și marginalizați: Copiii de etnie romă (în mod special fetele), copiii străzi și copiii cu dizabilități severe.

Concluzii

În evaluare se constată că UNICEF Moldova a abordat cu succes nevoile importante și stringente ale copiilor din țară – în special ale copiilor vulnerabili – și a oferit suport întru dezvoltarea politicilor și instituțiilor în beneficiul lor. Acest lucru a fost posibil prin aplicarea analizei datelor și a cercetării privind nevoile copiilor și perseverența activităților de advocacy pentru a garanta includerea acestor nevoi în prioritățile Guvernului, în pofida schimbărilor politice și instituționale care au loc în țară.

Activitățile de advocacy în baza dovezilor sunt completate de alte strategii pentru îmbunătățirea politicilor și asigurarea drepturilor copilului în Moldova. Cea mai importantă strategie complementară este activitatea BȚ împreună cu partenerii. Prin urmare, capacitatea UNICEF de a valorifica avantajele diferiților parteneri și de a juca rolul de organizator este esențială pentru eficiența activităților de promovare și pentru impactul asupra copiilor la scară largă prin intermediul politicilor îmbunătățite.

În ceea ce privește atenția per ansamblu acordată echității și genului, UNICEF Moldova prezintă mai multe practici bune, inclusiv în domeniul sănătății, responsabilizarea și implicarea tinerilor care ar putea fi transferate altor BȚ. Trecerea la o abordare complet transformatoare de gen, solicită o mai mare atenție

Cele mai importante patru moduri prin care UNICEF Moldova a contribuit la impactul observat sunt:

advocacy pentru dezvoltarea politicilor și schimbării strategiilor naționale sau a cadrului legislativ în baza dovezilor generate, în special în domeniul educației, infrastructurii sanitare, protecției sociale a copilului

asistență tehnică acordată instituțiilor principale pentru drepturile și serviciile copiilor

susținerea pentru consolidarea capacităților prin instruirea factorilor responsabili (în educație, sănătate, protecția copilului și sistemului judiciar) și

implicarea în parteneriate și acțiuni de advocacy cu societatea civilă, agențiile ONU, organizațiile partenere internaționale și de dezvoltare.

Dovezile indică asupra faptului că, în toate cazurile, UNICEF utilizează o combinație de strategii pentru a determina schimbările de politici, consolidarea instituțională și servicii îmbunătățite, dar și pentru a genera rezultate pentru copii la scară largă.

asupra abordărilor care vizează intersecționalitatea persistentă sau discriminarea și inegalitățile combinate. Spre exemplu, există necesitatea de abordare mai serioasă a interconexiunilor între gen și etnie, precum și între gen și dizabilitate ca și factori de discriminare, precum și dimensiunea de gen a justiției juvenile.

După cum s-a menționat mai sus, UNICEF Moldova lucrează bine cu diverși parteneri pentru a genera schimbarea pentru copii și familiile acestora și pentru a-și folosi avantajele comparative pentru edificarea și menținerea unui parteneriat eficient pentru drepturile și bunăstarea copiilor.

UNICEF Moldova a avut o contribuție importantă la realizarea schimbărilor pozitive în viața copiilor la scară largă în Moldova, prin realizarea activităților, care, așa cum s-a remarcat mai sus, au generat impact prin acțiuni de advocacy pentru elaborarea și modificarea politicilor, asistență tehnică oferite principalelor instituții pentru drepturile și serviciile copiilor, precum și susținerea activităților de instruire a factorilor responsabili din domeniile-cheie.

Există un acord general între părțile interesate referitor la faptul că rezultatele obținute de PT al UNICEF sunt durabile, însă pandemia de COVID-19 a generat unele riscuri care ar putea afecta sustenabilitatea acestora.

Lecții învățate

Adoptarea prevederilor strategice și legale este esențială pentru schimbare și, în unele domenii, promovarea cadrelor legislative îmbunătățite este un pas indispensabil pentru impactul ulterior în viața copiilor. Cu toate acestea, activitățile de advocacy în baza dovezilor nu pot genera schimbări directe pentru copii la scară largă, deoarece majoritatea blocajelor existente nu sunt de ordin legal, ci instituțional și sunt legate de practica și normele sociale. O altă lecție importantă învățată este că blocajele specifice sectorului limitează impactul la scară națională pentru toți copiii vulnerabili din țară. Spre exemplu, impactul UNICEF în domeniul sănătății a fost obstrucționat de problemele sistemice din interiorul sistemului de sănătate însuși, de la emigrarea medicilor la plățile informale.

O altă lecție învățată ține de importanța asigurării mecanismelor de bugetare, care sunt reglementate la nivel național și a alocațiilor financiare pentru toate politicile propuse sau reformate. Abordarea obișnuită constă în acțiuni de advocacy pentru promovarea unei măsuri politice, care este adesea testată sau modelată la nivel local, în comunitățile selectate preliminar, înainte de extindere la nivel național. Rezultatele activităților de testare sau modelare sunt aplicate pentru a promova extinderea la scară largă. Cu toate acestea, insuficiența bugetară poate fi una dintre cauzele capacității limitate la nivel național și local pentru implementarea politicilor și, adesea, este legată de voința politică și mecanismele tehnice de planificare bugetară. Aceste mecanisme trebuie să fie abordate încă de la început, așa cum s-a făcut cu succes în cazul serviciilor de sănătate prietenoase tinerilor.

În contextul multiplelor reforme implementate de Guvern la nivel central, procesul de luare a deciziilor la nivel regional reprezintă un punct critic de schimbare. În acest context, autoritățile publice locale necesită informații suplimentare cu privire la beneficiile descentralizării, precum și de intervenții pentru creșterea capacității lor de a oferi copiilor servicii incluzive și calitative.

Recomandări

Recomandarea 1. Pentru asigurarea impactului, extinderea și viabilitatea proiectelor-pilot și celor de modelare, pentru proiectele actuale și viitoare implementate la nivel local (fie proiecte-pilot, fie proiecte de modelare), trebuie elaborată

o strategie clară de finalizare a proiectului. În cazul proiectelor viitoare, strategia de finalizare a proiectului trebuie să fie elaborată la etapa de planificare a intervenției în cooperare cu părțile interesate relevante. Extinderea la scară largă trebuie să fie planificată de la bun început. Strategia de finalizare a proiectului trebuie să fie flexibilă și ar trebui adaptată în cazul în care schimbările politice și instituționale impun modificări ale planului de extindere. Strategiile ar trebui să includă o analiză complexă a blocajelor specifice sectorului; un plan de depășire a blocajelor ce vizează capacitatea și resursele instituționale la nivel național și în toate localitățile; un plan de abordare a problemelor bugetare încă de la începutul fiecărui model pentru a asigura finanțare pe termen lung, în mod ideal finanțare din bugetul public; activități de comunicare pentru a obține sprijin din partea partenerilor în baza proiectelor de modelare, inclusiv din partea altor agenții ONU, organizațiilor internaționale/partenerilor de dezvoltare și societății civile, pentru a spori impactul activităților de promovare și pentru a contribui la sarcina extinsă de sprijinire a consolidării instituționale la nivel local, dar la scară națională; documentarea și evaluarea proiectelor-pilot sau celor monitorizate, precum și a strategiilor de advocacy pentru a utiliza și a prezenta Guvernului dovezile colectate și concluziile formulate.

Recomandarea 2. Aspectele de gen trebuie să fie incluse în toate sectoarele de activitate ale UNICEF, asigurând, în acest fel, planificarea și implementarea acțiunilor de transformare a genului. Biroul de țară ar trebui să ia în considerare recomandările din Evaluarea programatică în materie de gen, realizată în 2021. Aspectele specifice care trebuie să fie luate în considerație includ: participarea la procesul de educație (dincolo de învățământul primar) a fetelor de etnie romă; riscul căsătoriilor juvenile în comunitățile tradiționale (în special comunitățile de romi, dar nu exclusiv); protejarea și abordarea nevoilor specifice ale fetelor și tinerelor victime ale criminalității, inclusiv fetelor și tinerelor care sunt victime ale violenței, exploatării și traficului.

Recomandarea 3. Viitorul PȚ ar trebui să echilibreze activitatea umanitară și obiectivele de dezvoltare a politicilor care abordează efectele pe termen lung ale pandemiei de COVID-19 asupra copiilor. Pregătirea BȚ pentru situații de urgență ar trebui să fie consolidată și inclusă în cadrul Programului de țară. De cealaltă parte, politicile promovate ca răspuns la noile necesități, ar trebui să ia în calcul bunele practici și experiențele

acumulate în alte țări sau la nivel local. Suplimentar, angajamentul partenerilor și elaborarea strategiilor pentru mobilizarea resurselor destinate copiilor afectați de schimbările generate de pandemie, ar trebui integrate în următorul program de țară, dar și în strategiile viitoare de implementare a acestuia.

Recomandarea 4. Finalizarea și adoptarea strategiei de advocacy și parteneriat, prin enunțarea valorii strategice a parteneriatului pentru fiecare grup de organizații (agenții ONU, UE, alte organizații internaționale, societate civilă). S-a demonstrat rolul esențial al parteneriatelor în implementarea cu succes a celorlalte strategii, iar lecțiile învățate din provocările anterioare arată că activitățile care au cel mai mare impact sunt implementate în parteneriat. Prin urmare, planificarea parteneriatelor într-un mod strategic și pe termen lung este importantă pentru menținerea coerenței și asigurarea impactului UNICEF.

Recomandarea 5. Pentru a răspunde nevoilor copiilor cu vulnerabilități multiple, este nevoie de advocacy și asistență tehnică, pentru a consolida reacțiile de răspuns și serviciile sociale integrate. Coordonarea intersectorială ar contribui la consolidarea recomandărilor și asigurarea îngrijirii adecvate a copiilor, de asemenea, ar spori accesul la serviciile sociale și crește eficiența acestora. Acest lucru ar interconecta diverse sectoare care trebuie să acționeze de comun pentru a asigura accesul copiilor la servicii de bază și specializate.

Recomandarea 6. Deoarece în Moldova, gradul de participare al tinerilor la procesul decizional este limitat, pentru abordarea impactului redus al inițiativelor de participare a tinerilor, BȚ UNICEF ar trebui să elaboreze inițiative pentru a sprijini participarea la scară largă a copiilor și tinerilor la procesele de luare a deciziilor. Între alte activități, inițiativele ce vizează politicile, programele și serviciile, ar trebui să includă creșterea gradului de conștientizare a tinerilor și adulților în raport cu importanța participării tinerilor în toate sferele și sectoarele.

Recomandarea 7. Continuarea și consolidarea abordărilor inovatoare și diverse bazate pe dovezi în Comunicarea pentru dezvoltare și

schimbarea comportamentului (C4D și C4BC). Această recomandare ia în considerare importanța normelor sociale care constituie o barieră în ceea ce privește promovarea drepturilor copilului în toate comunitățile și familiile. UNICEF ar trebui să pună accent pe consolidarea capacității partenerilor de a asigura o abordare sistematică, trecând de la campanii independente realizate la inițiativa donatorilor către generarea de dovezi și analizarea opiniei sociale pentru a informa strategiile C4D și C4BC, intervențiile și mesajele.

Recomandarea 8. Introducerea noilor instrumente de monitorizare pentru a ține o evidență mai bună a activităților, în special a activităților de advocacy și consolidare a capacităților, dar și a rezultatelor acestora. Acest lucru va ajuta UNICEF să urmărească mai clar acțiunile de trecere de la abordarea bazată pe activități la o abordare bazată pe rezultate pentru copii, și va sprijini viitoarele evaluări de impact. Efectuarea analizei de urmărire a procesului pentru această evaluare s-a dovedit a fi o provocare, având în vedere necesitatea analizării unui spectru larg de dovezi despre modul în care activitățile UNICEF au generat rezultate: legislație modificată, capacitatea instituțională crescută, etc. Documentarea parcursului de la cercetare (concluziile și recomandările acesteia), până la deciziile de politici aprobate de Guvern, inclusiv prin păstrarea evidențelor reuniunilor și evenimentelor de advocacy, angajamentelor asumate și proiectelor documentelor de politici vor contribui la o învățare mai eficientă din experiența în cadrul evaluărilor ulterioare, indicând asupra activităților și strategiilor eficiente în determinarea schimbării la nivel de politici. Îmbunătățirea sistemului de înregistrare a memoriei instituționale și urmărirea activităților de advocacy (evenimente, întruniri cu factori de decizie/politici și parteneri, desfășurarea campaniilor de comunicare) în raport cu deciziile de politici, declarațiile privind politicile sau schimbările instituționale ar putea permite, de asemenea, o mai bună înțelegere a modului de modificare a politicilor. Mai mult decât atât, o abordare consecventă a instruirii (de exemplu, utilizarea testării înainte și după instruire) și a altor activități de consolidare a capacităților care vizează furnizorii de servicii, asistenții sociali sau funcționarii publici, pot ajuta la interconectarea activităților de consolidare a capacităților cu schimbările instituționale sesizabile și va ajuta UNICEF să identifice strategiile și metode de depășire pentru consolidarea capacităților.

CONTACTEAZĂ:

Maha Damaj,
Reprezentantă de Țară UNICEF în Republica Moldova
mdamaj@unicef.org